

Dinamica normei în DOOM3: reconfigurări în flexiunea nominală, adjectivală și verbală

Article history:

Received: 31.07.2026

Revised: 20.08.2026

Accepted: 21.08.2026

Available online: 30.09.2026

Cipriana-Elena ȚAVAȘ

Babeș-Bolyai University of Cluj-Napoca

cipriana.peica@ubbcluj.ro

<https://doi.org/10.56177/eon.7.3.2026.art.8>

Title: The Dynamics of the Norm in DOOM3: Reconfigurations in Nominal, Adjectival, and Verbal Inflection

Abstract: This paper analyzes the structural shifts and evolutionary directions of the literary norm in contemporary Romanian, as reflected in the third edition of the Orthographic, Orthoepic, and Morphological Dictionary (DOOM3, 2021). The study focuses on the morphological reconfigurations recorded within nominal, adjectival, and verbal inflection, tracking how academic codification responds to the pressure of contemporary usage. The methodology is based on a comparative-descriptive approach, evaluating newly introduced forms in relation to previous editions. The research findings highlight three major trends: the reduction of double morphological variants to standardize paradigms, the officialization of phonetic alternations widely used in educated speech, and the systematic morphological integration of recent neological loanwords. The conclusions reveal that DOOM3 does not impose a radical reform, but rather validates a natural linguistic dynamic, consolidating the fragile balance between the trend toward language economy and the need to preserve the structural coherence of the Romanian grammatical system.

Keywords: *DOOM3, linguistic dynamics, academic norm, morphological inflection, contemporary Romanian.*

REZUMAT: Prezenta lucrare analizează mutațiile structurale și direcțiile de evoluție ale normei literare a limbii române actuale, reflectate în cea de-a treia ediție a Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic (DOOM3, 2021). Studiul vizează reconfigurările morfologice înregistrate la nivelul flexiunii nominale, adjectivale și verbale, urmărind modul în care codificarea academică răspunde presiunii uzului lingvistic contemporan. Metodologia utilizată se bazează pe o abordare comparativ-descriptivă, evaluând formele nou-introduse prin raportare la edițiile anterioare. Rezultatele cercetării evidențiază trei tendințe majore: reducerea variantelor morfologice duble în scopul uniformizării paradigmelor, oficializarea unor alternanțe fonetice larg răspândite în uzul cultivat și integrarea morfologică sistematică a împrumuturilor neologice recente. Concluziile relevă că DOOM3 nu impune o reformă radicală, ci validează o dinamică naturală a limbii, consolidând echilibrul fragil dintre tendința de economie a limbajului și necesitatea de conservare a coerenței structurale a sistemului gramatical românesc.

CUVINTE-CHEIE: *DOOM3, dinamică lingvistică, normă academică, flexiune morfologică, limbă română contemporană.*

Considerații introductive

Studiul dinamicii normei în cadrul limbilor romanice estice relevă un raport de continuă negociere între tendințele conservatoare ale instituțiilor de normare și caracterul inovator, adesea fluid, al uzului lingvistic. Apariția celei de-a treia ediții a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM3, 2021), elaborată sub egida Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan - Alexandru Rosetti” al Academiei Române, constituie un moment de inflexiune în paradigmă. Principiul de coordonare lexicografică, asumat de lingviste precum Ioana Vintilă-Rădulescu, a vizat validarea uzului cultivat inteligent, reducând distanța dintre gramatica prescriptivă și performanța lingvistică reală a vorbitorilor educați.

Prezentul studiu își propune să reliefeze și să clasifice reconfigurările structurale din flexiunea nominală, adjectivală și verbală operate în DOOM3, evaluând totodată impactul acestora asupra sistemului gramatical global.

Reconfigurări în flexiunea nominală

Flexiunea nominală din limba română reprezintă unul dintre cele mai dinamice și complexe sectoare ale morfologiei, reflectând fidel intersecția dintre moștenirea latină, inovațiile interne și presiunea exercitată de contactul lingvistic (atât cel vechi, balcanic, cât și cel modern, occidental). O analiză teoretică amplă a reconfigurărilor în flexiunea nominală presupune examinarea mutațiilor structurale la nivelul categoriilor gramaticale specifice numelui: genul, numărul și cazul (alături de determinarea enclitică/articulare). Astfel, sistemul nominal manifestă o sensibilitate sporită la reajustările impuse de principiul economiei flexionare, manifestat prin reducerea omofoniei și eliminarea dubletelor redundante.

În clasa nominală, DOOM3 nu impune o reformă structurală, ci înregistrează mutațiile din interiorul paradigmelor flexionare cauzate de presiunea uzului lingvistic actual, de tendința de regularizare și de asimilarea neologismelor. Astfel, se remarcă faptul că limba română actuală manifestă o tendință accentuată de uniformizare a desinențelor și de eliminare a alternanțelor fonetice oscilante. Flexiunea nominală în DOOM3 este marcată de trecerea unor substantive de la o clasă de declinare la alta (prin reorganizarea desinențelor de plural) și, implicit, de reevaluare a adjectivelor defective. În acest sens, DOOM3 funcționează ca un instrument regulator care validează stadii avansate ale uzului. În flexiunea nominală, acest lucru se traduce prin acceptarea dubletelor flexionare, reducerea variantelor literare concurente sau specializarea semantică a unor forme de plural. Asimilarea împrumuturilor (în special anglicisme) impune reconfigurări severe în atribuirea genului gramatical și în atașarea desinențelor de plural sau a formelor de genitiv-dativ.

Direcții principale de reconfigurare în DOOM3

A. Reorganizarea paradigmelor flexionare la substantiv

În DOOM3, reorganizarea paradigmelor flexionare la substantiv vizează în principal unificarea formelor prin eliminarea dubletelor, atribuirea de forme de plural substantivelor defective și adaptarea morfologică a neologismelor. Scopul acestor măsuri este reducerea variației libere care crea confuzie în uzul cotidian.

Principalele direcții de reconfigurare includ eliminarea dubletelor de plural și impunerea unei forme unice, diferențierea semantică prin desinențe de plural, completarea paradigmelor pentru substantive defective (*singularia tantum*), modificări la nivelul cazurilor oblice (genitiv-dativ), precum și elemente inovatoare în ceea ce privește flexiunea împrumuturilor și a neologismelor.

A.1. Unificarea desinențelor de plural și specializarea semantică

Ultima ediție a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM3) marchează o etapă decisivă în procesul de standardizare și de codificare a flexiunii nominale românești. Aceasta reconfigurează raportul dintre normă și uz printr-o dublă strategie macrostructurală: reducerea variației libere nejustificate și maximizarea randamentului semantic al desinențelor de plural. Departate de a fi simple corecții punctuale, modificările operate la nivelul paradigmelor flexionare substantive reflectă tendința de auto-organizare a sistemului limbii, oscilând sistemic între principiul economiei lingvistice și nevoia corelativă de precizie conceptuală.

În mod tradițional, flexiunea nominală a limbii române s-a caracterizat printr-o accentuată instabilitate la nivelul formelor de plural, fenomen întreținut de coexistența unor desinențe concurente (cum sunt *-e* și *-uri* pentru genul neutru sau *-i* și *-e* pentru feminin și masculin). Această polimorfie flexionară, deși ecou al unor evoluții eterogene din istoria limbii, genera în uzul contemporan un grad ridicat de redundanță și ambiguitate normativă. Pentru a remedia aceste disfuncționalități structurale, DOOM3 intervine prin două mecanisme complementare: unificarea desinențelor de plural și specializarea semantică.

Unificarea desinențelor de plural (omogenizarea paradigmatică) reprezintă o acțiune de simplificare drastică a normei, prin care se elimină dubletele flexionare libere. În cazurile în

care două forme de plural coexistau fără nicio diferență de ordin semantic sau stilistic (de tipul: *aragaze/aragazuri* sau *coșmare/coșmaruri*), instanța normativă a selectat o singură variantă ca unică normă literară obligatorie. Criteriile de selecție au avut în vedere atestările din corpurile de texte moderne, gradul de asimilare a termenilor și tendințele de evoluție fonetică ale subsistemelor morfologice.

DOOM3 impune o unificare a desinențelor de plural pentru numeroase substantive neutre, eliminând variantele libere și introducând o specializare semantică precisă între forme precum *-uri* și *-e* sau *-i* (ex: *virusuri/viruși*, *niveluri/nivele*, *visuri/vise*). Aceste modificări urmăresc reducerea ambiguității și alinierea la uzul cultivat, vizând în special termeni tehnici, medicali și din limbajul comun, prin eliminarea dubletelor (ex: *creme*, *chibrituri*, *canale*). În plus, DOOM3 aduce clarificări importante în pluralul substantivelor neutre, impunând o singură desinență pentru cuvinte precum *chibrituri*, *monologuri* sau *pâraie*. De asemenea, norma specializează sensurile, diferențiind *virusuri* (biologic) de *viruși* (informatic), sau *niveluri* (trepte) de *nivele* (instrumente).

În aceste cazuri, DOOM3 a eliminat complet una dintre desinențe, considerată învechită sau neconformă cu uzul cultivat, impunând o singură formă corectă. Câteva exemple relevante în acest sens sunt următoarele:

❖ **ciocolată**

Normă veche/uzul: ciocolăți / ciocolate

Normă DOOM3: **ciocolate** (Forma *ciocolăți* a fost exclusă).

❖ **chibrit**

Normă veche/uzul: chibrituri / chibrite

Normă DOOM3: **chibrituri** (Forma colocvială *chibrite* este definitiv eliminată).

❖ **clește** (folosit ca neutru în sens tehnic)

Normă veche/uzul: clești / clește

Normă DOOM3: **clești** (se unifică paradigma flexionară).

❖ **comutator**

Normă veche/uzul: comutatoare / comutatori

Normă DOOM3: **comutatoare** (s-a eliminat varianta de masculin *comutatori* pentru aparate).

❖ **gălușcă** (analizat prin analogie la neutrele colective în uz)

Normă veche: găluști / găluște

Normă DOOM3: **găluști** (forma *găluște* rămâne incorectă).

❖ **monedă**

Normă veche/uzul: monezi / monede

Normă DOOM3: **monede** (s-a renunțat la forma arhaică *monezi*).

❖ **monolog**

Normă veche/uzul: monoloage / monologuri

Normă DOOM3: **monologuri** (s-a renunțat la forma arhaică *monoloage*).

❖ **pârâu**

Normă veche/uzul: pârâuri / pâraie

Normă DOOM3: **pâraie** (forma *pârâuri* a fost complet eliminată).

❖ **tulpan**

Normă veche/uzul: tulpane / tulpanuri

Normă DOOM3: **tulpane** (s-a eliminat varianta secundară).

Nu în ultimul rând, o altă particularitate o constituie feminizarea numelor de ocupații prin extinderea flexiunii prin apariția formelor de feminin pentru funcții/profesii (de exemplu: *filologă/filoloagă, psihologă/psiholoagă, dramaturgă, prodecană*).

A. 2. Diferențierea semantică prin desinențe de plural

Specializarea semantică (diferențierea funcțională) reprezintă un proces fin de valorificare a variabilității formale, în cadrul căruia dubletele de plural sunt menținute și specializate pentru a exprima sensuri denotative complet diferite (cum este cazul opoziției dintre *blăni* – piei prelucrate și *blănuri* – articole vestimentare). Acest mecanism demonstrează flexibilitatea limbii române, capabilă să convertească o aparentă anomalie flexionară într-un instrument de precizie lexicală și discursivă. Astfel, acolo unde limbajul a impus-o, s-au păstrat sau s-au clarificat diferențele de sens transmise prin desinențe diferite: în DOOM3 se remarcă specializarea semantică a pluralului, menținându-se sau introducându-se plurale diferențiate în funcție de sens, cum ar fi *elemente* pentru unități componente vs. *elementi* în chimie/tehnică; *blăni* (piei prelucrate) vs. *blănuri* (articole de îmbrăcăminte).

În aceste cazuri, ambele forme de plural sunt corecte, dar DOOM3 le-a separat strict în funcție de sensul cuvântului pentru a evita confuziile în text. Exemple relevante în acest sens sunt cuvintele: *arc* (*arcuri*: pentru obiectul fizic sau arcul de triumf / *arce*: exclusiv pentru sensul geometric); *bandă* (*benzi*: pentru fâșii de material, frecvențe radio sau benzi desenate / *bande*: exclusiv pentru grupuri de infractori sau răufăcători); *element* (*elemente*: pentru componente, piese, detalii sau fenomene ale naturii / *elementi*: exclusiv pentru elementii metalici ai unui calorifer); *ghid* (*ghiduri*: pentru cărți, manuale, broșuri sau orientări metodologice / *ghizi*: exclusiv pentru persoanele care conduc turiștii); *virus* (*virusuri*: exclusiv pentru agentul patogen biologic, în medicină / *viruși*: exclusiv pentru programele informatice dăunătoare, în IT); *vis* (*visuri*: pentru aspirații, idealuri, iluzii sau planuri de viitor. / *vise*: exclusiv pentru imaginile din timpul somnului, activitatea onirică)

A. 3. Completarea paradigmelor pentru substantive defective (*singularia tantum*)

Substantive care în trecut nu aveau formă de plural (fiind considerate nume de materie sau abstracte) au primit forme de plural oficiale, deoarece uzul le-a atras în contexte numărabile (tipuri, sortimente, manifestări). Câteva exemple în acest sens sunt următoarele: *bacșișuri* (pluralul pentru *bacșiș*); *unturi* (pluralul pentru *unt cosmetic*); *lapte* (pl. *lapți*); *macrou* (pl. *macrouri*).

În lingvistica teoretică, defectivitatea este definită ca absența nejustificată a unei forme din paradigma flexionară a unui lexem, deși acea formă este structural și fonologic perfect realizabilă în limba respectivă. În cazul substantivelor *singularia tantum*, defectivitatea de număr (absența pluralului) este, în mod tradițional, considerată o consecință a semantismului categorial: substantivele non-numărabile (masive, abstracte, colective sau nume proprii) resping logic pluralizarea. Totuși, așa cum arată Vintilă-Rădulescu (2021) în *Studiul introductiv* al DOOM3, granița dintre masiv și contorizabil este fluidă și puternic influențată de mutațiile din societatea contemporană. În edițiile anterioare ale dicționarului, numeroase substantive erau etichetate rigid ca fiind *singularia tantum*, generând ceea ce în morfosintaxa computațională se numește o „lacună de paradigmă artificială” (Chiorean 2022). DOOM3 intervine asupra acestui status-quo, operând o de-defectivizare sistematică prin înregistrarea și normarea unor forme de plural pentru cuvinte considerate anterior blocate exclusiv la singular (Academia Română 2021). Această decizie lexicografică nu contrazice legile semantice, ci recunoaște un adevăr lingvistic fundamental, analizat critic și de Molea (2022, 150): uzul real din comunitățile profesionale, media și spațiul digital tinde să pluralizeze

termenii abstracți sau masivi prin mecanisme de specializare semantică (reproducerea unor tipuri, mărci sau manifestări concrete ale aceleiași substanțe/idei).

Cercetările recente coordonate în mediul universitar de Țavaș (2025) arată că reconfigurarea grupului nominal sub impactul noului tratat academic a vizat transformarea statutului multor substantive din *singularia tantum* în substantive cu paradigmă completă. Procesul de atașare a desinențelor de plural pentru substantivele anterior defecte s-a realizat prin trei strategii teoretice majore:

a. Pluralul de sortiment sau reificarea masivelor

Substantivele necountabile care denumesc alimente, substanțe chimice sau materiale erau clasificate istoric drept defecte de plural. Din cauza presiunii limbajului comercial și tehnologic, DOOM3 introduce și validează forme de plural destinate să exprime „tipuri de...”, „porții de...” sau „sortimente de...” (Dragomirescu et al. 2022). Forme precum *online* sau *smoothie-uri* (Academia Română 2021) își extind paradigma, trecând de la singularul necontorizabil la forme de plural clar reglementate grafic (cu sau fără cratime, conform regulilor specifice împrumuturilor). În plus, scilațiile din uz privind pluralele unor substantive precum *lapte* sau *miere* sunt atent monitorizate; deși nu primesc o formă de plural generalizată, dicționarul oferă repere metodologice clare pentru modul în care substantivele conexe din aceeași clasă semantică se comportă în sintagmă (Badea 2025).

b. Pluralizarea abstractelor (Mecanismul contextualizării)

Substantivele abstracte (calități, stări, concepte) au suferit, de asemenea, un proces de deschidere a paradigmei flexionare. Arangelovici (2022) subliniază că DOOM3 înregistrează forme de plural acolo unde abstractul capătă o determinare calitativă sau o manifestare episodică în enunț. De pildă, fenomene psihologice sau concepte filosofice care în DOOM2 erau considerate strict *singularia tantum* primesc în mod oficial desinențe de plural (-uri sau -e), reducând decalajul dintre descrierea lexicografică rigidă și flexibilitatea semantică a limbii române contemporane (Chiorean 2022).

c. Presiunea neologismelor tehnologice și corporatiste

O masă critică de împrumuturi recente din limba engleză (în special din jargonul IT și de business) a intrat inițial în limbă ca *singularia tantum* din cauza utilizării lor abstracte (exemple cum ar fi: *software*, *hardware*, *know-how*). Ghidurile universitare practice arată însă că vorbitorii nativi au aplicat rapid regulile flexiunii interne românești (Dragomirescu et al. 2022). DOOM3 tranșează aceste evoluții: acolo unde substantivul a rămas strict necontorizabil, statutul este menținut, însă acolo unde s-a produs o „numărare” contextuală, dicționarul fixează desinența cea mai stabilă, de regulă -uri pentru neutre, integrând termenul într-o paradigmă stabilă (Dragomirescu et al. 2022).

Din perspectiva fonologiei teoretice, una dintre cele mai complexe zone de negociere dintre uz și normă în limba română contemporană o reprezintă gestionarea secvențelor vocale succesive, în special oscilațiile dintre realizarea hibridă în hiat și cea optimizată sub formă de diftong. DOOM3 intervine direct în acest segment, operând o unificare normativă bazată pe principiul economiei articulatorii și pe tendințele naturale de simplificare silabică din uzul cultivat (Vintilă-Rădulescu 2021). Un caz paradigmatic analizat în studiile morfonologice actuale este cel al adjectivelor neologice cu final vocalic complex, de tipul *ambiguu*. În edițiile anterioare, flexiunea de feminin plural a acestor forme genera o structură hiatică supraîncărcată (forma *ambiguue*), care impunea un efort articulatoriu pronunțat și o segmentare silabică atipică (Arangelovici 2022). DOOM3 restructurează radical această paradigmă, impunând obligativitatea formei ambigue [am-bi-gu-e] (Academia Română 2021). Din punct de vedere teoretic, această modificare reprezintă o transformare a vocalei tematice în semivocală (glide), realizând o tranziție fluidă de la o structură optimizată de tip diftong

(\SV)). la o structură de tip hiat (\V.V)) Această reducere a complexității silabice nu doar că stabilizează pronunția în mediul academic și școlar (Ciortea 2021, 190), dar simplifică reprezentarea mentală a paradigmei, eliminând discrepanțele majore dintre reprezentarea grafică (ortografie) și cea acustică (ortoepie) (Chiorean 2022).

În lingvistica teoretică actuală, distribuția accentului în cadrul lexemelor poate fi explicată riguros prin intermediul teoriei optimalității (Optimality Theory), conform căreia forma fonetică de suprafață este rezultatul unei competiții între constrângeri structurale conflictuale: pe de o parte, constrângerile de *fidelitate* față de etimon sau de istoria limbii (conservatorismul), iar pe de altă parte, constrângerile de *marcare* (tendința sistemului spre uniformizare prin analogie). DOOM3 reflectă o reierarhizare a acestor constrângeri, recunoscând victoria analogiei în numeroase cazuri de oscilație accentuală care dezbină comunitatea de vorbitori (Zafiu, 2022). În seria sa de articole dedicate reconfigurărilor de normă, Rodica Zafiu (2022, 2023, 2025) subliniază că noul dicționar a acționat în sensul eliminării anomaliilor izolate, favorizând unificarea accentuală în interiorul aceleiași familii flexonale sau clase morfologice. Procesul a urmat două direcții teoretice fundamentale:

- ❖ Sanționarea variantelor unice impuse de uz: Pentru cuvinte care prezentau o variație accentuală intens disputată (Dragomirescu et al. 2022), DOOM3 elimină dubletele paralele și fixează o singură normă obligatorie acolo unde uzul cult devenise omogen (ex: fixarea accentului pe o anumită silabă la substantive neologice sau forme verbale) (Academia Română 2021).
- ❖ Menținerea prudentă a dubletelor libere acolo unde competiția dintre accentul pe radical și accentul pe desinență este încă activă în societate, dicționarul manifestă o prudentă metodologică (Molea 2022). Tolerarea academică a ambelor variante (ex: *profésor* / *profesór*) arată că sistemul fonologic se află într-o fază de tranziție, norma lexicografică refuzând să blocheze artificial evoluția naturală a limbii (Badea 2025).

Introducerea masivă a neologismelor de proveniență anglo-saxonă a adus în sistemul fonologic românesc o serie de atacuri silabice și coduri complexe, formate din aglomerări consonantice străine tiparului fonotactic tradițional (ex: *sh-*, *-ck*, *-ground*, *-ft*) (Dragomirescu et al. 2022). Teoria adaptării fonologice arată că limba-gazdă tinde inițial să fragmenteze sau să reinterpreteze aceste grupuri pentru a le alinia propriilor legi de silabificare. DOOM3 propune o abordare teoretică modernă a acestei probleme, stabilind reguli clare de despărțire în silabe și articulare, bazate pe ierarhia sonorității (Sonority Hierarchy) (Dragomirescu et al. 2022). În cazul cuvintelor străine complet neadaptate grafic, despartirea în silabe respectă nucleul lexical original pentru a preveni distorsionarea sensului, în timp ce în cazul neologismelor asimilate, regulile urmează modelul general românesc (Vintilă-Rădulescu 2021 și 2022). Această gestionare duală demonstrează o înaltă înțelegere a dinamicii lingvistice contemporane: sistemul fetico-fonologic al limbii române contemporane se dovedește a fi permeabil și flexibil, capabil să găzduiască structuri acustice moderne fără a genera colapsul regulilor macro-structurale de silabificare autohtonă (Chiorean 2022 și Guțu Romalo 2005/2008).

Din perspectiva teoriilor moderne privind proiecțiile funcționale din interiorul grupului nominal (GN), completarea paradigmei pentru substantivele defecte modifică modul de operare al nodului de Număr (NumP) în sintaxa internă. Când un substantiv este etichetat ca *singularia tantum*, trăsătura de [Număr: Plural] este interzisă la nivelul lexiconului mental, blocând operația de *Agreement* (Acord) cu determinatorii cuantificatori din sintaxă (ex: cuantificatorii plurali ca *mulți*, *câțiva*). Așa cum demonstrează Zafiu (2022, 2023, 2025) în studiile sale privind virtuțile normării, prin ridicarea interdicției de pluralizare pentru anumite unități lexicale, DOOM3 permite sedimentarea unor relații sintactice mult mai complexe. Vorbitorul cultivat nu mai este constrâns să utilizeze perifraze corectoare (de tipul „*sortimente de...*” sau „*tipuri de...*”), ci poate opera direct la nivelul nucleului nominal, generând enunțuri

mai dense informațional și mai economice (Ciortea 2021). Morfologia și semantica colaborează, astfel, direct: schimbarea clasei flexionare dintr-o categorie defectivă într-una completă oferă substantivului o nouă flexibilitate stilistică, fără a-i altera identitatea structurală profundă (Çavaș 2025).

A.4. Reconfigurări la nivelul cazurilor oblice (Genitiv-Dativ) în DOOM3 - o abordare morfosintactică formală

În sintaxa generativ-transformațională modernă, cazul nu mai este privit doar ca o simplă desinență morfologică lipită de o rădăcină nominală, ci ca o proiecție funcțională superioară independentă, conceptualizată sub denumirea de Grup Cazuistic (KP - Case Phrase). Într-o limbă cu flexiune cazuală parțial conservată, așa cum este limba română în peisajul limbilor romanice, nodul K poate fi realizat fie prin sufixe sintetice (fuzionate cu mărci de gen și număr în interiorul determinatorului), fie prin elemente analitice prepoziționale.

Opțiunea normativă din DOOM3 de a valida structurile analitice pentru exprimarea genitiv-dativului la adjectivelor determinative de tip cuantificator (*a anumiți oameni, la mulți studenți*) în detrimentul formelor sintetice (*anumitor oameni, multor studenți*) (Academia Română 2021) reprezintă o mutație teoretică de proporții. Acest fenomen marchează formal trecerea de la atribuirea internă a cazului (prin acord morfonologic de suprafață) la atribuirea configurativă a cazului (prin guvernare prepozițională directă) (Vintilă-Rădulescu 2021). Din perspectivă tipologică, analiza realizată de Molea (2022) încadrează această modificare în megatendința de descreștere a sintezei morfologice din româna contemporană. Când DOOM3 acceptă sintagma *opiniile a anumiți profesori*, la nivelul structurii de adâncime are loc o blocare a mișcării cuantificatorului către nodul de acord cazual. Prepoziția a preia întreaga sarcină funcțională de verificare a trăsăturilor de genitiv, permițând grupului nominal să rămână la forma cazurilor directe (nominativ/acuzativ).

Astfel, teoria lingvistică din spatele dicționarului reconciliază sistemul normativ cu procesul natural de optimizare sintactică, reducând efortul de procesare cognitivă cerut de flexiunea sintetică dublă (Chiorean 2022).

O altă zonă de maxim interes teoretic este unificarea paradigmelor de caz oblic la substantivele feminine terminate în *-ice* (*cicatricii*) și a adjectivelor în *-ee* (*ambigueli*) (Academia Română 2021). În cadrul morfologiei distributive (*Distributed Morphology*), lexemele sunt inserate în sintaxă ca mănunchiuri de trăsături abstracte, abstractizate ca: $\backslash(\text{text}\{[+Feminin, \backslash +Singular, \backslash +Caz] Oblic\})\backslash$ Mecanismul de inserție lexicală tinde spre economie structurală. Existența alomorfelor desinențiale concurente (ex: *-ei* vs. *-ii* pentru același context fonetic în DOOM2) forța lexiconul mental să stocheze reguli de excepție extrem de costisitoare, ducând la oscilații greu de controlat în uzul cultivat și în predare (Ciortea 2021; Despa et al. 2023). Prin unificarea operată de DOOM3 (alegerea exclusivă a formei *cicatricii* și eliminarea lui *cicatricei*), lingviștii au aplicat principiul sincronizării paradigmatic. S-a stabilit o regulă computațională strictă: forma de genitiv-dativ singular a substantivelor feminine neregulate trebuie să folosească drept bază de derivare tema de plural, nu pe cea de singular (Arangelovici 2022). Această optimizare morfofonologică nu doar că simplifică generarea formelor corecte în testările academice și de admitere (Dragomirescu et al. 2022), dar curăță interfața dintre morfologie și sintaxă de formele hibride reziduale, care nu mai aveau o justificare structurală în sistemul actual al limbii (Badea 2025).

Modificările aduse declinării cazurilor oblice la pronumele de politețe/locuțiunilor pronominale de politețe (*domniei-sale* vs. *Domniei Sale*) (Academia Română 2021) deschid o discuție teoretică importantă privind lexicalizarea și de-gramatilizarea. În sintaxa diacronică, locuțiunile pronominale trec printr-un stadiu de solidificare, în care substantivele pline de sens (ex: *domnie*) își pierd autonomia sintactică pentru a deveni pure mărci de persoană și respect (morfeme funcționale). DOOM3 codifică din punct de vedere teoretic exact acest moment de clivaj structural (Molea 2022, 149). În *Domnia Sa*, sintaxa tratează grupul ca pe un DP sintetic (Nume + Adjectiv Posesiv), unde acordul de caz oblic se face la nivelul fiecărui component, păstrând majuscula protocolară ca o marcă extralingvistică a ierarhiei. În forma *domniei-sale*,

cratima funcționează ca un liant morfofonologic. Întregul grup este tratat în sintaxă ca o singură unitate pronominală complexă. Atribuirea cazului oblic se face printr-o singură operație mecanică de flexiune aplicată nucleului nominal atașat de cliticul posesiv. Această reglementare duală, oferă o soluție elegantă unei probleme stringente din lingvistica textului juridic și administrativ: distincția dintre limba funcțională curentă și supraviețuirile stilistice diacronice (Dragomirescu et al. 2022).

În managementul neologismelor și al numelor proprii străine intrate masiv în uzul academic și public, DOOM3 extinde utilizarea morfemului proclitic *lui* ca marcă unică de genitiv-dativ pentru numele proprii care refuză flexiunea internă (Dragomirescu et al. 2022). Din punct de vedere teoretic, acest fenomen poate fi analizat ca o trecere de la cazul inherent (Inherent Case) la cazul structural proclitic (Structural Proclitic Case). Numele străine neadaptate fonetic (ex: *Carmen, Mary, Beckett*) nu dispun de o structură morfologică capabilă să găzduiască desinențele românești flexionate (cum ar fi *-ei* de la *Mariei*). Dacă sistemul ar fi forțat o flexiune internă hibridă (de tipul *Beckett-ului* sau *Mary-ei*), s-ar fi încălcat principiul conservării integrității lexicale străine în sintaxa-țintă (Guțu Romalo 2005//2008). Prin generalizarea lui *lui* (*i-am spus lui Carmen, opera lui Beckett*), DOOM3 externalizează complet proiecția cazului oblic (KP). Morfemul *lui* este inserat direct în nucleul KP ca un operator de caz universal. Acesta guvernează la dreapta și lasă substantivul propriu neafectat din punct de vedere fonologic, rezolvând elegant tensiunea dintre necesitatea marcării cazuale sintactice și rezistența morfologică a împrumuturilor (Zafiu 2022).

Dinamica cazuală a genitiv-dativului în DOOM3 este guvernată de o puternică tendință de simplificare a efortului articulatoriu și de unificare morfologică. Procesul de eliminare a alternanțelor fonetice interne demonstrează o orientare clară spre stabilitatea radicalului, oferind cuvântului o identitate grafică și lexicală constantă pe tot parcursul flexiunii. Totodată, rezolvarea disputelor desinențiale pentru seria substantivelor în *-e* (ex. *îmbrăcăminții*) sau în vocală dublă (ex. *aleii, ideii*) arată că noua normă penalizează formele hibride născute din presiunea limbii vorbite dezorganizate, preferând în schimb soluții simetrice, care aliniază neologismele la clase flexionare deja consolidate.

În cazul împrumuturilor recente și al compuselor, se reflectă un efort vizibil de adaptare la specificul morfosintactic românesc, fie prin precizarea și a acordului articulat (ex. *mass-media/mass-mediiei*), fie prin stabilirea unor reguli grafice clare de demarcație (ex. *storyuri*), menite să reducă insecuritatea lingvistică a utilizatorilor din mediul administrativ și jurnalistic (Zafiu 2023).

A. 5. Flexiunea împrumuturilor și a neologismelor

Modificările aduse de cea de-a treia ediție a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM3) reprezintă o radiografie fidelă a modului în care limba română contemporană reacționează la presiunea masivă a împrumuturilor, în special a celor din limba engleză (Academia Română 2021). Din perspectivă teoretică, normarea lexicografică modernă a depășit granițele unui act pur prescriptiv, devenind un proces descriptiv-normativ, în care uzul lingvistic actual impune restructurări profunde în sistemul flexionat. Așa cum observă Zafiu (2022), reconfigurările flexionare din noul tratat reflectă o negociere continuă între ezitățile vorbitorilor și legile interne ale limbii, evidențiind atât „păcatele”, cât și „virtuțile” normării în raport cu dinamica reală a vorbirii.

Gestionarea valului de împrumuturi recente reprezintă nucleul novator din DOOM3. Ioana Vintilă-Rădulescu sublinia că internalizarea lexicală trebuie să respecte canoanele adaptării morfosintactice românești. Astfel, s-a reorganizat modul în care neologismele recente primesc desinențe de plural sau se articulează. Pot și identificate schimbări de clasă, *croasant* face acum pluralul *croasante* (neutru, în DOOM2 era masculin: *croasanți*), la fel, *ecler* face pluralul *eclere* (în loc de *ecleruri*), precum și atașarea articolului hotărât la cuvintele străine neadaptate terminate în *-y* pronunțat *i*, articolul hotărât enclitic și desinența de plural se atașează direct, fără cratime pentru cuvinte de tipul: *bodyul / bodyuri, storyul / storyuri*.

Una dintre cele mai importante mutații teoretice operate în DOOM3 vizează statutul literei *y* în procesul de articulare și pluralizare a neologismelor recente. Analiza structurală propusă de Vintilă-Rădulescu (2021, 65) în studiul introductiv al dicționarului evidențiază necesitatea simplificării regulilor de scriere a împrumuturilor. Tradiția normativă anterioară impunea utilizarea cratimei ca barieră grafică protectoare pentru cuvintele terminate în litere străine sistemului fonetic românesc tradițional. DOOM3 produce o inovație majoră prin eliminarea acestei bariere artificiale acolo unde *y* se pronunță ca un *i* autohton. Teoria academică subiacentă recunoaște faptul că *y* s-a integrat deplin în reprezentarea grafică a limbii române actuale, devenind o componentă organică a grupului nominal (Chiorean 2022). Prin urmare, forme precum *bodyul* (la singularul articulat) sau *bodyuri* (la plural) demonstrează o asimilare morfologică directă, atașarea desinențelor făcându-se fără intermediul cratimei. Excepția teoretică rămâne validă doar acolo unde discrepanța dintre grafie și pronunție este totală sau când cuvântul se termină în grupuri consonantice neobișnuite, salvând criteriul fonetic ca instanță de control (Dragomirescu et al. 2022).

Din perspectiva morfosintaxei grupului nominal, cercetările realizate de Çavaş (2025, 38) subliniază faptul că substantivul reprezintă clasa cea mai vulnerabilă, dar și cea mai flexibilă în fața valurilor de neologisme. DOOM3 tranșează definitiv instabilitatea genului neutru pentru cuvinte din mediul tehnologic și corporatist. Teoria academică relevă o preferință clară a limbii române contemporane pentru încadrarea împrumuturilor neanimate în clasa neutrelor cu pluralul în *-uri* (ex: *backupuri*, *backgrounduri*), mecanism ce oferă o coeziune structurală maximă în enunț (Çavaş 2025, 34).

În paralel, inovațiile morfologice din DOOM3 evidențiază o simplificare a alternanțelor fonetice și o reglementare strictă a adjectivelor neologice cu final vocalic complex (Arangelovici 2022). Reducerea formei de feminin plural a adjectivelor de tipul *ambiguu* (de la *ambiguue* la *ambigue*) demonstrează o tendință clară a sistemului de a elimina structurile hiatice supraîncărcate grafic, favorizând un model flexionar mult mai economic și mai ușor de asimilat în predarea limbii române în școli (Ciorte 2021, 189). De asemenea, această deschidere către flexibilitate este dublată de extinderea normativă în zona feminizării numelor de ocupații (ex: *rectoră*, *decană*), proces sprijinit pe o solidă tradiție a limbii, reactualizată în studiile sociolingvistice recente (Zafiu 2025).

B. Reconfigurări în flexiunea adjectivală

Pe lângă substantiv, în DOOM3 cuprinde reconfigurări și în flexiunea adjectivală. Acestea vizează, în principal, eliminarea variantelor libere de flexiune, completarea unor paradigme defecte și stabilirea statutului unor neologisme. Modificările urmăresc simplificarea normelor prin impunerea unei singure forme corecte în uzul literar.

Cele mai importante reconfigurări structurale includ:

B.1. Eliminarea variantelor duble și impunerea alternanțelor fonetice

S-a renunțat la dubletele flexionare pentru formele de feminin, fiind selectată exclusiv varianta care prezintă alternanță fonetică (diftongare): *analoagă* (se acceptă *doar* această formă, eliminându-se vechea variantă *analogă*); *omoloagă* (se acceptă *doar* această formă, eliminându-se *omologă*) (Vintilă-Rădulescu 2022).

Multe adjective considerate tradițional defecte de gen sau număr primesc în DOOM3 o paradigmă flexională completă datorită ocurențelor masive din textele tehnico-științifice (de exemplu: *alcalino-pământos*, pl. *alcalino-pământoși*, f. *alcalino-pământoasă*; *viran*, f. *virană*), iar în ceea ce privește alternanțele fonetice la feminin, se remarcă consolidarea diftongării în cazul unor neologisme (ex.: *analoagă*, *omoloagă*) și blocarea ei în altele (ex.: *autonomă*). Pentru a răspunde dinamicii din limbajul de specialitate și din spațiul public, s-au introdus forme de gen sau număr la adjective care în DOOM2 erau considerate invariabile sau defecte: *alcalino-pământos*: a primit formă de plural masculin (*piroxen alcalino-pământos* / *piroxeni alcalino-pământoși*) și forme de feminin (*sticlă alcalino-pământoasă* / *sticle alcalino-pământoase*). În plus, *retrovers* a primit flexiune completă de feminin (*poziție retroversă* /

poziții retroverse), iar adjectivului *viran* i s-au adăugat formele de feminin singular și plural (*zonă virană / zone virane*).

B.2. Diferențierea adjectivelor în -sor/-soriu și -tor/-toriu

DOOM3 reconfigurează statutul unor perechi flexionare oscilante, considerându-le acum cuvinte distincte (nu doar variante ale aceluiași termen), adaptate după sintagmele în care s-au consacrat. Exemple relevante în avest sens sunt *executor* („care execută”) vs. *executoriu* („care trebuie executat”); *compensator* (*pendul compensator*) vs. *compensatoriu* (*măsură compensatorie*); *inflamator* (*proces inflamator*) vs. *inflamatorie* (*patologie inflamatorie*)

B.3. Menținerea invariabilității pentru neologisme

În ciuda presiunii uzului de a le adăuga desinențe românești, DOOM3 reconfirmă statutul de adjective invariabile pentru împrumuturile recente a căror finală ar fi permis, teoretic, flexiunea. Rămân invariabile adjectivele *bej*, *bleumarin*, *ciclamen*, *ecosez*, *grej*, *instant*, *roz*, *vernii*, iar lor li se adaugă noi neologisme cu flexiune stabilă de tipul adjectivului *remedial*, cu formele *remedială / remediali / remediale*). În schimb, statutul adjectivelor terminate în -ce nu este uniformizat, adjective precum *atroce*, *eficace* rămân invariabile, în timp ce *complice* este variabil.

C. Reconfigurări în flexiunea verbală

Sistemul verbal relevă acțiunea intensă a *atracției analogice*, manifestată prin presiunea paradigmelor regulate (verbe cu sufix la prezent) asupra structurilor neregulate sau atipice.

C.1. Extinderea paradigmelor și normarea persoanei I singular

Din perspectivă macroeconomică, una dintre cele mai vizibile intervenții operate în textul dicționarului vizează completarea sistematică a formelor verbale. Așa cum observă Vintilă-Rădulescu (2021) în *Studiul introductiv*, edițiile anterioare sufereau de o fragmentare structurală, lăsând adesea neînregistrată persoana I singular pentru numeroase verbe, fapt ce genera ambiguități în privința caracterului personal sau impersonal al acțiunii. DOOM3 introduce și normează explicit persoana I singular pentru peste 1.500 de verbe (Academia Română 2021). Această decizie lexicografică oferă o predictibilitate maximă sistemului flexionat, facilitând maparea corectă a formelor în variantele digitale de interogare (Chiorean 2022). Un exemplu relevant analizat în ghidurile universitare este cel al verbului *a abandona*, a cărui formă de indicativ prezent persoana I singular este fixată ferm în varianta *abandonez* (Dragomirescu et al. 2022). De asemenea, această completare masivă de date elimină oscilațiile din uzul didactic, oferind profesorilor și elevilor un instrument de control mult mai riguros (Badea 2025).

C.2. Productivitatea conjugării I și generalizarea augmentului „-ez”

În ceea ce privește asimilarea neologismelor și a împrumuturilor recente (în special a anglicismelor), clasa verbului dovedește o preferință structurală absolută pentru prima conjugare (sufixul -a). Teoria academică modernă evidențiază faptul că limba română contemporană folosește augmentul flexionat -ez ca pe un mecanism de siguranță pentru integrarea morfologică a rădăcinilor străine, fiind sistemul de o hibridizare haotică. Verbe intrate recent în uzul cotidian sau corporatist adoptă imediat această paradigmă stabilă: *a accesa* → *eu accesez*; *a updatea* → *eu updatez*; *a implementa* → *eu implementez* (Dragomirescu și Nicolae 2022, 54).

Prin generalizarea sufixului -ez, DOOM 3 elimină ezitățile flexionare dintre formele cu sau fără augment, o problemă intens dezbătută în caietele de seminar universitare (Caragea 2022). Fixarea unei singure variante corecte blochează apariția unor forme paralele eronate în discursul public (Pană Dindelegan. 2024).

C.3. Diferențieri semantico-morfologice: tranzitiv vs. reflexiv

O reconfigurare teoretică profundă, semnalată în studiile de specialitate de Cristina Aranghelovici (2022) și analizată critic de Viorica Molea (2022), vizează separarea articolelor de dicționar în funcție de prezența sau absența pronumelui reflexiv, atunci când această marcă generează o schimbare de sens (clivaj semantic). DOOM3 separă formal și gramatical verbele tranzitive de cele reflexive acolo unde uzul a specializat semantic cele două structuri. Se pot distinge verbe exclusive ale fenomenelor naturii, pentru care se normează forma strict reflexivă, impersonală, pentru stări atmosferice (ex: *a se înnopta*, *a se însera*), precum și verbe cu dublă paradigmă independentă, unde se distinge clar valoarea non-reflexivă (ex: *a înnopta* = *a petrece noaptea undeva*, de cea reflexivă *a se înnopta*) (Molea 2022, 151). Această restructurare rezolvă o veche dispută din gramatica academică românească, impunând o corelație directă între clasa morfologică a verbului și valoarea sa sintactico-semantică în enunț (Ciortea 2021, 191).

C.4. Reconfigurarea alternanțelor fonetice și unificarea accentului

DOOM3 intervine în interiorul unor paradigme verbale tradiționale care prezentau oscilații majore de accent sau alternanțe fonetice greu de asimilat de către vorbitori (Zafiu 2022, 2023, 2025). În seria sa de articole dedicate reconfigurărilor flexionare, Rodica Zafiu (2022) arată cum noul dicționar tinde spre o uniformizare a accentului pe radical sau pe desinență în cadrul aceleiași familii flexionale, reducând anomaliile istorice moștenite. Un caz clasic este cel al verbelor de conjugarea a II-a și a III-a, unde fluctuațiile dintre formele de indicativ prezent și conjunctiv prezent au fost parțial simplificate pentru a asigura o mai mare coerență intraparietală a formelor verbale (Aranghelovici 2022).

Relația dintre planul fonetic (ortoepic) și cel morfologic (flexionar) este indisolubilă; o modificare a accentului atrage frecvent după sine restructurarea întregii paradigme de caz sau timp. DOOM3 intervine tranșant pentru a stopa fenomenele de hipercorectitudine din mediul public, de tipul; *a prevedea*: la modul indicativ prezent, persoana a II-a singular, norma obligatorie este *prevézi* (cu accentul pe prima silabă a radicalului), invalidând varianta *prévezi*. Astfel, DOOM3 tratează accentul nu doar ca pe un simplu fenomen de variație ortoepică, ci ca pe un veritabil morfem suprasegmental. Procesul de mononormare (vizibil la verbe precum *a bănuî*, *a prevedea* sau *a cheltui*) relevă dorința lingviștilor de a unifica prozodia claselor flexionare, eliminând formele percepute de comunitatea vorbitorilor culti ca fiind arhaice sau dialectale. Interesantă este și deschiderea către normarea dublă în cazuri de uz masiv, ce dovedește o relaxare pragmatică a normei prescriptive. Totodată, păstrarea sau stabilizarea riguroasă a accentului în cupluri minimale de tipul *acórdă* / *acordează* ori *cheltuiesc* / *cheltui* confirmă funcția distinctivă esențială a accentului în limba română contemporană, acesta fiind capabil să rezolve de unul singur ambiguități majore de ordin semantic (lexical) sau de ordin gramatical (mărci de timp și mod) (vezi și Pană-Dindelegan 2010, precum și Guțu Romalo 2005/2008).

Concluzii

Investigarea mutațiilor structurale analizate oferă o perspectivă clară asupra modului în care limba română actuală își reorganizează resursele interne pentru a răspunde nevoilor de comunicare rapidă și precisă. Majoritatea reconfigurărilor operate indică faptul că sistemul gramatical elimină treptat formele hibride sau excepțiile care îngreunau învățarea și utilizarea limbii. Trecerea de la plurale duble la o singură desinență stabilă dovedește că limba preferă uniformizarea în locul variației libere. Această tendință funcționează ca un mecanism de protecție a sistemului, oferind vorbitorilor reguli mai clare și reducând ezitățile în momentele de exprimare publică.

Noua viziune academică reflectă o schimbare importantă de mentalitate în spațiul lingvistic românesc. În loc să impună bariere rigide împotriva evoluțiilor naturale din societate, normarea actuală funcționează ca un filtru critic care validează formele deja stabilizate în discursul public. Admiterea oficială a unor dublete de accentuare sau flexiune reprezintă o

recunoaștere a faptului că o normă este cu adevărat utilă doar atunci când reflectă realitatea vorbitorilor educați, nu doar un ideal teoretic izolat. Acolo unde s-a optat pentru păstrarea a două forme distincte (de plural sau de accent), decizia nu a fost una întâmplătoare, ci a servit direct nevoii de claritate. Prin separarea contextuală a unor termeni din medicină, informatică sau tehnică, morfologia devine un instrument activ de delimitare a sensurilor. Acest lucru demonstrează că limba română nu se simplifică în mod distructiv, ci își rafinează instrumentele pentru a descrie mai bine realitățile moderne.

În concluzie, reconfigurările analizate în această lucrare arată că limba română contemporană traversează o etapă de maturizare structurală. Ea reușește să își păstreze identitatea gramaticală de bază în timp ce absoarbe rapid împrumuturile externe și își simplifică paradigmele flexionare. Direcțiile viitoare de cercetare ar trebui să monitorizeze aceste fenomene pe perioade mai lungi, pentru a vedea dacă formele eliminate în prezent vor dispărea definitiv din conștiința publică sau dacă vor continua să supraviețuiască în registrele familiale și regionale ale limbii.

References:

- Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti Vintilă-Rădulescu, I. coord.(2005). *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (ediția a II-a revăzută și adăugită). București. Editura Univers Enciclopedic.
- Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”. Vintilă-Rădulescu, Ioana coord. (2021). *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ed. a III-a, coord. Ioana Vintilă-Rădulescu, București: Editura Univers Enciclopedic. Web: Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”, DOOM3, Platforma DOOM3
- Arangelovici, Cristina. 2022. „Inovații morfologice în DOOM 3”. *Limba română*, nr. 1-2, Chișinău.
- Badea, Mihaela. 2025. *Gramatica Limbii Române actualizată conform DOOM 3*. Ediție revizuită. București: Editura Booklet.
- Caragea, Dan. 2022. „Academia și dicționarele sale – DOOM, Ediția a III-a (IV)” în *Occidentul românesc*, nr. 134, iunie, 2022.
- Çavaș, Cipriana-Elena. 2025. *Particularitățile substantivului în cadrul grupului nominal. Compendiu*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință.
- Chiorean, Anca. 2022. „DOOM3 – Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române: repere și dinamică normativă” în *Buletinul BCU „Lucian Blaga”*, Cluj-Napoca.
- Ciorte, Marcela. 2021. „Gramatica limbii române în veșminte noi / Romanian Grammar's New Clothes”. *Swedish Journal of Romanian Studies* 4 (1): 185–192.
- Dănilă, Andrei, Tamba, Elena. 2014. *Dicționar de cuvinte și sensuri recente*. București: Editura Litera.
- Despa, Oana, Bianca Hațegan, Simona-Olivia Mihai, Corina Popa, și Ionela Zegrean. 2023. *Modificări aduse de DOOM 3 – sinteze și exerciții pentru admiterea în învățământul superior (Partea I și Partea a II-a)*. București: Editura Universul Juridic / Editura Universitară.
- Dragomirescu, Adina, Isabela Georgescu, Daniela Georgescu, și Ramona Răducanu. 2022. *Noutăți și dificultăți în DOOM3. Teorie și exerciții pentru gimnaziu, liceu și admiterea în învățământul universitar de profil*. București: Editura Corint.
- Guțu Romalo, V. (coord.), 2005/2008, *Gramatica limbii române* (GALR), București, Editura Academiei Române (ediția I: 2005; tirajul nou, revizuit: 2008).
- Molea, Viorica. 2022. „Modificări în DOOM 3: câteva aspecte”. *Limba Română* (Chișinău), nr. 3-4, pp.148–153.
- Până Dindelegan, G. (coord.), 2010, *Gramatica de bază a limbii române*, București, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – AL. Rosetti”.
- Până Dindelegan, G. (coord.), 2024, *Îndreptar ortografic, ortoepic, morfologic și de punctuație*, Ediția a VI-a, București, Editura Univers Enciclopedic GOLD.
- Păcuraru, Veronica, Ungureanu, Violeta, VULPE, Ana, 2016. *Dicționar explicativ de cuvinte și sensuri noi*. Chișinău: Editura Pro Libra.
- Vintilă-Rădulescu, Ioana. 2021. „Studiu introductiv”. În *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM 3)*. București: Editura Univers Enciclopedic Gold.

- Vintilă-Rădulescu, Ioana. 2022. *Am inclus 3500 de cuvinte noi în DOOM3, dar asta nu înseamnă nici intrarea lor automată în limba română, nici că le recomandăm pe toate*, 13.01.2022 [online], <https://republica.ro>.
- Zafiu, Rodica. „Noul DOOM”, în *Dilema veche*, nr. 930, 3-9 februarie, 2022 [online], <https://dilemaveche.ro>.
- Zafiu, Rodica. 2022, *Anglicisme în ediția a III-a DOOM*, Vorbește corect! cu Rodica Zafiu: anglicisme în ediția a III-a DOOM (@TVR1)<http://bit.ly/VorbesteCorectTVR1>,
- Zafiu, Rodica. 2022, „Noul DOOM” în *Dilema veche* nr. 930 din 3 – 9 februarie 2022. <https://www.dilema.ro>
- Zafiu, Rodica. 2023. „Cuvinte noi în alte dicționare” în *Dilema veche* nr. 1020 din 26 octombrie – 2 noiembrie 2023. <https://www.dilema.ro>.
- Zafiu, Rodica. 2025. „Vechi atestări ale «feminizării»” în *Dilema veche*, 16 ianuarie 2025. <https://www.dilema.ro>.
- Zafiu, Rodica, 2025, „De la dicționar la cuvânt rostit” în *Dilema veche*, 20 noiembrie 2025, <https://www.dilema.ro>.

BIONOTE:

Cipriana-Elena ÇAVAŞ is a lecturer dr. at the Department of Romanian Language, Romanian Culture and Civilization and General Linguistics, Faculty of Letters, Babeş-Bolyai University of Cluj-Napoca. She published several studies on contemporary Romanian language (morphology, syntax, lexicology, semantics, and stylistics). Essential works: *Clasa substantivului în limba română contemporană (The Noun Class in Contemporary Romanian)*, 2018; *O tipologie a relațiilor sintactice. Abordare contrastivă română și franceză (A Typology of Syntactic Relations. Romanian-French Contrastive Approach)*, 2018; *O abordare morfosintactică și stilistică a operei lui Ion Creangă în școala românească (A Morphosyntactic and Stylistic Approach to Ion Creangă's Work in Romanian School)*, 2021; *Dicționarul Aurarilor (The Dictionary of Goldsmiths)*, 2023; *Particularitățile substantivului în cadrul grupului nominal. Compendiu (Peculiarities of the Noun within the Noun Group. Compendium)*, 2024. Her academic interests include: morphology, syntax, phonetics, as well as the interdisciplinary approaches to the contemporary Romanian language.